

**PENYAKIT TROPIKA DI NEGERI-NEGERI MELAYU BERSEKUTU, 1896-
1914: TUMPUAN KEPADA PENYAKIT BERI-BERI, MALARIA DAN
PENYAKIT USUS**

NORAINI BINTI MOHAMED HASSAN

**TELAH DISERAHKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN BAGI
IJAZAH SARJANA SASTERA**

**JABATAN SEJARAH
FAKULTI SASTERA DAN SAINS SOSIAL
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2004

Perpustakaan Universiti Malaya

A511206518

KANDUNGAN

	Halaman
<i>Abstrak/Abstract</i>	vi-vii
Singkatan	viii-x
Senarai Jadual	xi-xii
Senarai Lampiran	xiii
Senarai Gambar	xiii
Penghargaan	xiv-xv
BAB SATU: PENGENALAN	1-12
1.1 Persoalan Kajian	1
1.2 Skop Kajian	2
1.3 Kepentingan Kajian	8
1.4 Kaedah Kajian	12
BAB DUA: PENTADBIRAN BRITISH DAN MASALAH KESIHATAN, 1874-1914	13-42
2.1 Pengenalan	13
2.2 British di Negeri-negeri Melayu, 1874-1914	14
2.3 Perkembangan Ekonomi dan Perkhidmatan Kesihatan di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	18
2.3.1 Perkembangan Ekonomi, Infrastruktur dan Kemasukan Buruh Asing	18
2.3.2 Kemasukan Buruh Asing dan Masalah Kesihatan	23
2.3.3 Perkhidmatan Kesihatan di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1874-1914	33
2.4 Kesimpulan	41

BAB TIGA:	PENYAKIT BERI-BERI	43-86
3.1	Pengenalan	43
3.2	Penyakit Beri-beri di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	43
3.2.1	Pengenalan Kepada Penyakit Beri-beri	43
3.2.2	Beri-beri di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	48
3.2.2.1	Penularan Sebelum 1896	48
3.2.2.2	Beri-beri di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	53
3.3	Kawasan dan Kelompok Sasaran Serangan Beri-beri	60
3.4	Langkah Pengawalan Beri-beri	63
3.4.1	Tenaga Perubatan Negeri	64
3.4.1.1	Punca Beri-beri	64
3.4.1.2	Kaedah Pengawalan Beri-beri	68
3.4.1.2(a)	Ubatan	69
3.4.1.2(b)	Bertukar Tempat	72
3.4.1.2(c)	Pemakanan	75
3.4.2	Institut Penyelidikan Perubatan	79
3.4.3	Kerajaan Persekutuan	83
3.5	Kesimpulan	85
BAB EMPAT:	MALARIA	87-129
4.1	Pengenalan	87
4.2	Penyakit Malaria di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	87
4.2.1	Pengenalan Kepada Penyakit Malaria	87
4.2.2	Malaria di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	91
4.2.2.1	Penularan Sebelum 1896	91
4.2.2.2	Malaria di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	94
4.3	Kawasan dan Kelompok Sasaran Serangan Malaria	95

4.4	Langkah Pengawalan Malaria	100
4.4.1	Tenaga Perubatan Negeri	100
4.4.1.1	Vektor Malaria dan Pengawalannya	101
4.4.1.1(a)	Saliran	103
4.4.1.1(b)	Penyemburan Minyak Kerosin (<i>Oiling</i>)	106
4.4.1.1(c)	Pemasangan Dawai Kasa dan Penggunaan Kelambu	106
4.4.1.2	Parasit Malaria dan Pengawalannya	107
4.4.1.2(a)	Pengecaman Parasit	107
4.4.1.2(b)	Diagnosis Darah Pesakit	108
4.4.1.2(c)	Banci Limpa	111
4.4.1.2(d)	Pemberian Kuinina	112
4.4.2	Institut Penyelidikan Perubatan	119
4.4.3	Kerajaan Persekutuan	125
4.5	Kesimpulan	129
BAB LIMA: PENYAKIT USUS		130-154
5.1	Pengenalan	130
5.2	Penyakit Usus di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	131
5.2.1	Pengenalan Kepada Penyakit Usus	131
5.2.2	Penyakit Usus di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	133
5.2.2.1	Penularan Sebelum 1896	133
5.2.2.2	Penyakit Usus di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	139
5.3	Kawasan dan Kelompok Sasaran Serangan Penyakit Usus	143
5.4	Langkah Pengawalan Penyakit Usus	147
5.4.1	Tenaga Perubatan Negeri	147
5.4.2	Institut Penyelidikan Perubatan	153
5.5	Kesimpulan	154

BAB ENAM:	KESIMPULAN	155-163
Lampiran		164-180
Bibliografi		181-208

ABSTRAK

Kajian ini memokus kepada usaha pentadbir British menangani penularan tiga penyakit tropika iaitu penyakit beri-beri, malaria dan penyakit usus di Negeri-negeri Melayu Bersekutu antara tahun 1896 hingga 1914. Ia didekati dengan melihat faktor penularan penyakit, kawasan dan kelompok sasaran serangan penyakit dan langkah pengawalan yang dilaksanakan oleh British.

Sebagai latar belakang kajian, perbincangan akan menyentuh secara sepintas lalu pentadbiran British dan masalah kesihatan yang wujud di Negeri-negeri Melayu Bersekutu dalam tempoh 1874-1914. Perkembangan ekonomi dan kemasukan buruh asing merupakan faktor utama berlakunya penularan penyakit yang serius di kalangan penduduk khususnya golongan imigran. Oleh itu, British memperkenalkan perkhidmatan kesihatan dan perubatan Barat sebagai menangani permasalahan yang wujud.

Seterusnya, kajian ditumpukan kepada penyakit beri-beri, malaria dan penyakit usus untuk melihat usaha-usaha pengawalan yang dilaksanakan oleh British. Untuk itu, faktor penularan penyakit, kawasan dan kelompok sasaran serangan penyakit menjadi asas perbincangan setiap penyakit. Tumpuan utama diberikan kepada langkah pengawalan penyakit yang dilaksanakan oleh British dengan mengkaji peranan tenaga perubatan negeri, kakitangan Institut Penyelidikan Perubatan dan Kerajaan Persekutuan.

ABSTRACT

The research focuses on the effort taken by British to prevent the spread of three tropical diseases, mainly beriberi, malaria and bowel complaints in the Federated Malay States between 1896-1914. The colonial administrator's efforts to eradicate these diseases is examined by studying the factors which led to the spread of the disease, the areas and groups which were affected by the disease and the measures taken by British to eradicate the diseases.

The discussion begins by tracing the advent of British rule and the health problems that existed in the Federated Malay States between 1874-1914. The economic development and the presence of foreign labourers were pertinent factors for the spread of serious diseases among inhabitants especially the immigrants. This led to the introduction of health service and western medicine by the British to overcome the problems.

The research then focuses on the main diseases, namely beriberi, malaria and bowel complaints to study the preventive measures taken by the British. The crux of discussion of each disease would be on the factors that lead to the spread of the disease; the area and the target groups. The emphasis is on the preventive measures taken by the British and the role played by the state medical agencies, the Institute for Medical Research and the Federal Government.

SINGKATAN

Bhg.	-	Bahagian
Bil.	-	Bilangan
CO	-	Colonial Office
<i>FMSAR</i>	-	<i>Federated Malay States Annual Report</i>
<i>FMSMR</i>	-	<i>Federated Malay States Medical Report</i>
<i>FMSRDD</i>	-	<i>Federated Malay States, Return of Diseases and Deaths at the Following Institutions: Hospitals in Perak, Selangor, Negri Sembilan and Pahang</i>
HCD	-	High Commissioner's Despatch File, Federated Malay States
HCO	-	High Commissioner's Office File, Federated Malay States
hlm.	-	halaman
<i>IMRAR</i>	-	<i>Institute for Medical Research, Annual Report</i>
Jil.	-	Jilid
<i>JMBRAS</i>	-	<i>Journal of the Malayan Branch of the Royal Asiatic Society</i>
<i>JSEAH</i>	-	<i>Journal of the Southeast Asian History</i>
<i>JSEAS</i>	-	<i>Journal of the Southeast Asian Studies</i>
<i>LDSAR</i>	-	<i>District Surgeon Larut, Annual Report</i>
<i>LNAOCSGPNSRS</i>	-	<i>List of the Names in Alphabetical Order of the Civil Servants of the Governments of the Protected Native States With a Record of their Services</i>
<i>MDSS</i>	-	<i>Malaysia Dari Segi Sejarah</i>

MM	-	<i>Malay Mail</i>
NSAR	-	<i>Negri Sembilan Administration Report</i>
NSGG	-	<i>Negri Sembilan Government Gazette</i>
NSMR	-	<i>State of Negri Sembilan Medical Report</i>
NSRDD	-	<i>Negri Sembilan, Return of Diseases and Deaths at All Hospitals</i>
NSSF	-	<i>Negri Sembilan Secretariat File</i>
Pbtn. No.	-	<i>Pemberitahuan No.</i>
PHGAR	-	<i>Pahang Administration Report</i>
PHGGG	-	<i>Pahang Government Gazette</i>
PHGMR	-	<i>Pahang Medical Report</i>
PHGRDD	-	<i>Pahang, Return of Diseases and Deaths</i>
PKAR	-	<i>Perak Administration Report</i>
PKGG	-	<i>Perak Government Gazette</i>
PKMR	-	<i>Perak Medical Report</i>
PKRDD	-	<i>Perak, Return of Diseases and Deaths</i>
QPAE	-	<i>Quantities of the Principal Articles of Exports</i>
SAFR	-	<i>Selangor, Annual Financial Report</i>
SAR	-	<i>Selangor Administration Report</i>
SDSKDR	-	<i>Senior District Surgeon's Kinta District Report</i>
SFMSGG	-	<i>Supplements to the F. M. S. Government Gazette</i>
SGG	-	<i>Selangor Government Gazette</i>
SMR	-	<i>State of Selangor Medical Report</i>

SNSGG	-	<i>Supplements to the Negri Sembilan Government Gazette</i>
SPHGGG	-	<i>Supplements to the Pahang Government Gazette</i>
SPKGG	-	<i>Supplements to the Perak Government Gazette</i>
SRDD	-	<i>Selangor, Return of Diseases and Deaths at All Hospitals</i>
SSF	-	Selangor Secretariat File
SSGG	-	<i>Supplements to the Selangor Government Gazette</i>
TM	-	<i>Times of Malaya</i>
YWHAR	-	<i>Yeng Wah Hospital Annual Report</i>

SENARAI JADUAL

Jadual		Halaman
3.1	- Beri-beri di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1883-1895	51
3.2	- Jumlah Kes, Jumlah Kematian dan Peratus Kematian Akibat Beri-beri di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1883-1895	52
3.3(a)	- Beri-beri di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	54
3.3(b)	- Beri-beri di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1896-1914	55
4.1(a)	- Malaria di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	96
4.1(b)	- Malaria di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1896-1914	97
4.2	- Bentuk-bentuk Serangan Malaria di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1901-1914	110
4.3	- Spesis Nyamuk Tiruk di Semenanjung Tanah Melayu	123
5.1	- Peratusan Jumlah Pesakit Yang Dirawat dan Kematian Akibat Disenteri Berbanding Dengan Penyakit Beri-beri dan Malaria di Perak, Selangor dan Negeri Sembilan, 1888-1895	135
5.2	- Disenteri dan Diarea di Perak, Selangor dan Negeri Sembilan, 1888-1895	136
5.3(a)	- Disenteri di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	141
5.3(b)	- Disenteri di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1896-1914	142

6.1	-	Jumlah Kes Yang Dirawat, Jumlah Kematian dan Peratus Kematian Bagi Penyakit Beri-beri, Malaria dan Penyakit Usus di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	157
6.2	-	Peratus Kemasukan dan Kematian Bagi Penyakit Beri-beri, Malaria dan Penyakit Usus Daripada Jumlah Kemasukan dan Kematian Keseluruhan di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	158

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran		Halaman
2.1	- Masyarakat Cina di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1901 dan 1911	164-165
2.2	- Masyarakat India di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1901 dan 1911	166-167
2.3	- Komposisi Penduduk Mengikut Kaum di Bandar-bandar Utama Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1901 dan 1911	168-169
3.1	- Pengelasan Teori Awal Tentang Punca Beri-beri	170-171
3.2	- "The Etiology of Beri-beri"	172-176
6.1(a)	- Jumlah Pesakit Yang Dirawat dan Kematian di Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1914	177
6.1(b)	- Jumlah Pesakit Yang Dirawat di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1896-1914	178
6.1(c)	- Jumlah Kematian di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang, 1896-1914	179
6.2	- "Cardinal Rules for Europeans to Maintain Good Health in the Tropics"	180

GAMBAR

Gambar		Halaman
1	Iklan Kuinina Dalam Akhbar	118

PENGHARGAAN

*Segala puji bagi Allah S.W.T.
Selawat dan salam buat Nabi Muhammad S.A.W.*

Saya amat berterima kasih kepada orang perseorangan dan pihak-pihak tertentu yang banyak membantu dalam proses menyiapkan kajian ini.

Pertama, En. Sivachandralingam Sundara Raja yang sudi meluangkan masa emas beliau menyelia kajian saya dari mula hinggalah ia disiapkan. Ketelitian, kesabaran dan lontaran idea yang bernas, kemas dan tajam semasa menyelia dan menyemak draf kajian amat saya hargai. Tunjuk ajar dan bimbingan beliau terutamanya berkenaan kaedah penulisan ilmiah yang sistematik amat besar maknanya kepada saya dalam memantapkan penulisan kajian.

Dirakamkan juga penghargaan kepada Prof. Abdullah Zakaria Ghazali, Ketua Jabatan Sejarah, Universiti Malaya dan semua kakitangan akademik dan sokongan di bawah beliau yang selama tiga tahun saya berkhidmat sebagai pengajar sementara, memberi kerjasama yang baik dan mengambil berat akan perkembangan penulisan kajian saya. Beberapa individu perlu saya sebutkan namanya di sini: Prof. Madya Dr. Adnan Haji Nawang, terima kasih kerana memberi saya peluang menimba pengalaman di Jabatan Sejarah; Prof. Datuk Dr. Ramlah Adam; Prof. Emeritus Dato' Dr. Khoo Kay Kim; Prof. Madya Dr.

Mohd. Redzuan Othman; Prof. Madya Danny Wong Tze Ken; En. Ahmad Kamal Ariffin Mohd. Rus; Pn. Mardiana Nordin; Pn. Salina Haji Zainol; Dr. Ho Hui Ling; En. Nordi Achie; En. Suffian Mansor; Cik Nor Fazliana Yaacob; En. Wan Arizwan, Pn. Samiah; Pn. Pauline; Pn. Sabariah; Pn. Afidah; Cik Suzi; En. Tukimen dan En. Mohd. Rentah, segala bantuan dan suntikan semangat yang diberikan tidak akan saya lupakan.

Ucapan terima kasih turut ditujukan kepada Unit Penyelidikan DiTaja, Institut Pengajian Siswazah, Universiti Malaya yang meluluskan peruntukan jangka pendek (Vot. F) bagi membolehkan saya menampung perbelanjaan mendapatkan bahan kajian. Tidak dilupakan juga kakitangan Arkib Negara Malaysia, Jalan Duta, Kuala Lumpur dan kakitangan Perpustakaan Utama dan Perpustakaan Perubatan, Universiti Malaya serta semua pihak yang banyak membantu secara langsung dan tidak langsung. Segala kerjasama dan jasa baik tidak akan saya lupakan.

Akhirnya, tanpa bantuan dan keprihatinan semua pihak yang telah disebutkan, saya tidak mungkin dapat menyiapkan kajian ini. Saya memikul tanggungjawab di atas segala kecacatan dan kelemahan yang terdapat dalam kajian ini.

Noraini Binti Mohamed Hassan
Jabatan Sejarah
Universiti Malaya
Februari 2004